

Jaz verujem v nauk našega Gospoda. Je to mogočna vodilna sila nad ljudmi in stvarmi, je to višje bitje, ki bdi nad usodo sveta.

EDISON.

Rokopisi se ne vračajo

RAZGLED

Uredništvo in uprava:
Maribor, Aleksandrova c. št. 11/L.

Naročnina:
letno Din 80.—, polletno 40.—, četrletno 20.—

Oglasi po ceniku

Čekovni račun št. 16.536 / Telefon št. 2365

Leto II. Št. 6

Maribor, 10. februarja 1934

Izhaja vsako soboto

Dr. Fero Miler (Maribor):

Naš denar: Kje je zdravilo in pomoč?

Nekaj misli o inflaciji, deflaciji in redeflaciji

Vsi ugledni zastopniki gospodarstva in financ so glede na inflacijo pri nas enakega mnenja z g. finančnim ministrom, zlasti v tem, da povečanje obtoka papirnatega denarja brez primerne podlage in zadostne kontrole ni sredstvo, ki bi moglo premagati sedanje gospodarske težkoče.

Taka manipulacija z denarno veljavo se je v drugih državah izvršila, bodisi da je to bilo v interesu državnih potreb, ali v interesa notranjega gospodarstva. Klasični primeri so poizkusi Škota Lawa, ki je v 18. stoletju izkušal sanirati francoske finance s tem, da je umetno povečal množino plačilnih sredstev, ali n. pr. finančni eksperimenti francoske revolucije, ko se je sčasoma število »assignatov« povečalo od 912 milijonov liver na 46.000 milijonov, ali v po-vojni Nemčiji, ko se je povečal obtok bankovcev samo od leta 1918 do leta 1923 od 22.198 milijonov mark na 92.244 milijard mark.

V vseh treh primerih je nastopil sicer ogromen porast cen, obenem pa tudi tak padec vrednosti papirnatih plačilnih sredstev, da se je zamajalo vse gospodarstvo in so ne samo posamezniki, ampak celi sloji naroda popolnoma propadli. V manjši meri je bilo to opažati pri avstrijski inflaciji, ker je bil manjši tudi njen obseg.

Pri tem pa se niti ni moglo vedno in povsod trditi, da povečano število papirnatega denarja ni imelo nobenega kritja, niti ni vladalo prvotno tako nezaupanje, kakor vlada sedaj, ko ljudje denar rajši zakopljejo, kakor da bi ga izročili prometu. Navadno je šele neka, prvotno po napačnih in pretiranih vesteh povzročena panika tako učinkovala, da so ljudje na begu od denarja v blago, denar takorekoč metali stran in se za vsako ceno izkušali dokopati do tujih valut, tujega denarja in do kakršnegakoli blaga brez ozira na potrebo.

S tem pa je ljudstvo samo takorekoč sistematično uničevalo svoj denar do brezvrednosti, vse to v nekem deliriju, kakor na primer obratno dandanes, ko ga nikomur več ne zaupa in rajši utrpi velikansko izgubo na obrestih in tudi druge izgube, kakor da pusti denar ven v promet.

Okvir teh inflacij, ki so nam resno svarilo, je bil seveda za dandanašnji denarni standard nepojmljivo velik in temu primerna tudi takratna ljudska panika, ki je mogoče več zakrivila na ogromni škodi tega pokreta, kakor pa povečanje obtoka samonasebi. — Na te primere, ki kažejo, da je potem, ko se ljudstva polasti strah in nezaupljivost, vsaka kontrola in omejitve

nemogoča, se sklicujejo absolutni nasprotniki vsakega, tudi popolnoma prikritega oziroma delnega, samo na notranjost države, na gotov čas in posebne nakaznice omejenega povečanja denarnega obtoka, — nasproti tistim, ki priporočajo rešitev gospodarskih težkoč, nastalih vsled premalega obtoka denarja, s takimi začasnimi, točno omejenimi novimi denarnimi sredstvi.

Debata o tem pa postane takoj neplodna, čim se ugotovijo vsi vzroki sedanje krize. Ako se nasprotno inflaciji sedanje stanje denarnega obtoka v zvezi z zadevnimi smernicami in ukrepi označuje kot deflacijsko, bi morala biti posledica tega stanja povečanje vrednosti denarja na podlagi povečanega kritja, ali pa nastop drugih posebnih ugodnih okolnosti, ki vplivajo na to, da pridobiva na vrednosti denar tako, da kot naravna posledica iste prikazni, ali boljše, rečeno: kot druga stran iste ga efekta — cene blaga padajo.

Mi glede prvih premis ne smemo izgubiti niti vere niti zaupanja in zato nikdar ne smemo biti rušilci zaupanja v naš denar. Samo glede sredstev izboljšanja naših razmer smemo povedati svoje mnenje na način, da nepoučenih ne begamo. Moramo priznati in ugotoviti vsaj to, da sramotno nizke cene deželnih pridelkov, lesa itd. in prenizke mezde pri nas nikakor niso posledica prevelike vrednosti denarja, ampak posledica povsem drugih vzrokov.

Je že res, da je vsaka stvar nekako več vredna, če je iste manj na razpolago. Če pa vemo, da je tisto blago samo skrito — spravljeno v kraj in to v množini, ki je mogoče večja, kakor si mislimo, ni ta vzrok začasno večjega cenjenja tega blaga faktično tudi dokaz njegove realno večje vrednosti, tem manj, ker je mogoče, da bukne vsa množina skritega ali na stran spravljene blaga naenkrat na dan!

Isto velja tudi za denar!

Četudi je nekaj milijard izpadlo iz prometa, bodisi da je šel denar čez mejo ali da je tesauriran oziroma skrit in zakopan, s tem ostali denar še ni pridobil na notranji vrednosti in se s tem

ni izvršila nikaka deflacija v tej smeri, da je ostali denar radi tega več vreden in da bi radi tega morale cene pridelkov pasti tako, kakor so padle.

Pravi razlog za padec cen je v glavnem kriza konzuma in razen tega še kriza zaupanja! — Zato beg vsega za spekulacijo uporabljenega ogromnega kapitala v inozemstvo — zato naval na banke in denarne zavode

Maribor — Slomškov trg s stolno cerkvijo

Ljubljansko pismo

Slovinci, ki sami sebe pač najbolje poznamo, si nikakor ne prikrivamo resnice, da kot narod trpimo na veliki in menda že prirojeni napaki, ki se ji pravi: nesložnost.

Samoumevno je za narod s takšno napako strankarstvo zelo škodljiva reč. Strankarstvo samo podpihuje nesložnost. In zato bi iz narodnovzgojnih razlogov strankarstvo moralo biti pri nas prepovedano.

V tem se Slovenci precej razlikujemo na primer od Srbov. Srbi so po naravi složen, solidaren narod. Pri Srbu odločuje v vseh odnošajih do soplemenjaka končno vedno le ta ena zavest: Srbin je, eto moj brat.

Pri nas je ta reč že bolj problematična. Slovenec taksira Slovenca najrajši po strankarski pripadnosti. Da je krvni brat, to prihaja v poštev navadno šele v drugi vrsti. Pri nas je šlo strankarsko sovraštvo včasih že tako daleč, — le ozirom se malo nazaj v našo politično zgodovino, — da se je kaka slovenska stranka celo zvezala z drugorodci, samo da pobije slovensko protistranko. Torej je strankarski interes bil močnejši od nacionalne zavesti.

Slovinci imamo svojo posebno politično kulturo, ki je sestavljena iz treh komponent: 1. iz narodne nesložnosti; 2. iz nagnjenja po ekstremnosti; 3. iz maloštevilnosti. Smo majhen narod, preveč tesno ži-

vimo skupaj, preveč dobro se medseboj poznamo, nimamo potrebne distance drug od drugega — zato pa tudi gledamo s prenizke perspektive tako svoj lastni kakor ostali svet.

Ne pridemo zlepa ven iz strankarskih plotov, iz strankarske miselnosti, s katero je vsa prepojena naša starejša, pa tudi že mlajša generacija, ne moremo se otresti starih strankarskih tradicij, navad, boljše rečeno: razvad in napak, ne znamo se malo preorientirati, prenoviti, preroditi. Pri nas je še vedno mogoč kakršenkoli pokret, pa naj bo v svoji zasnovi in ciljeh še tako vseobče nacionalen, ali kulturnen ali socialen ali gospodarski, da bi ga naša javnost ne motrila s strankarskimi očmi in da bi prej ali slej ne zadobil kake strankarske barve. Če je nima, mu jo pa nadenejo.

Brez strankarskega obeležja si naš človek javnega življenja, tudi nepolitičnega, sploh ne more predstavljati. Pa če rečeš, da si nestrankarski, ti tega nobeden ne verjame, ali te pa ima za »nazadnjaka«. Dasi po mojih mislih ni nič bolj nazadnjaškega, kakor je strankarjenje.

Sva debatirala zadnjič s prijateljem. Goreč patriot je, pameten človek, uvideva, da je današnje stanje nezdravo, da treba vse prereformirati, ampak je hud strankar. Ga vprašam, zakaj misli, da je potrebna ta in ta stranka. Mi odvrne: za propagando nacionalne ideje!

Mu razlagam: Da vendar že imamo svojo nacionalno državo in te-

meljne državne zakone, v katerih je utelešena nacionalna ideja, — torej je to izvršeno dejstvo, in je politična propaganda nacionalne ideje spričo tega izvršenega dejstva danes odvišna. Drugo pa je seveda duhovno-prosvetna propaganda nacionalne ideje. Ta je potrebna. Za to delo pa ni poklicana politična stranka, za to nalogo so tu Sokol, Narodna obramba, borci, skavti, ljudske univerze, vse naše kulturne organizacije itd.

In sile narodove treba združevati, stranke pa te sile vedno cepijo, ker stranka ni nikoli celoten narod, ampak vedno samo del naroda.

Nisva se razumela. On je strankar, jaz nestrankar — ne moreva se razumeti.

Sicer jaz načeloma nimam nič proti strankam. Bog varuj. Toda jaz pri najboljši volji ne morem uvideti, kakšna potreba je po strankah in kakšno korist ima narod od strank. Naj mi kdo pokaže to praktično, dejansko korist, pa takoj postanem navdušen strankar. Da, celo v strankarskega fanatika bi se bil tedaj sposoben razviti. Ampak jaz vidim žal zaenkrat zgolj to, da je imel naš narod v preteklosti od strank več škode kot koristi. Ko bi to ne bilo res, bi se ne bil zgodil 6. januar.

Pa slišim reči marsikoga: Vendar je ta in ta stranka za ljudstvo nekaj naredila! Jaz vidim spet samo to, da so za ljudstvo nekaj naredili ti in ti vrli možje, ki bi bili pa mogoče še veliko več oziroma boljše naredili, če bi ne bili strankarji.

No, morda je bilo samo v preteklosti tako, v bodoče pa da bo bolje. Morda bodo nove stranke, ki nam jih prinese nove prilike, ljudstvu bolj v prid in blagor.

Upajmo! Dotlej pa nam ni zameriti, če smo nekoliko skeptični, po teh dosedanjih tako slabih izkušnjah, ki smo jih doživeli s strankami.

Jaz za svojo osebo dam največ na to, kar je dejal o strankah cesar Napoleon, ki je vendar imel na tem polju bogate izkušnje. On je dejal, da je vsaka stranka zlo. In da je nemogoče, dokler bodo vladale stranke, prepričati vsako korupcijo.

»... če hoče država doseči kaj velikega, mora opreti centralno oblast na nespremenljivo parlamentarno večino... ta pa se zamore vzdržati le s podkupovanjem, ki je kakor rakova bolezen za vse narode: strahovito orožje v rokah osrednje oblasti!«

Take besede, gospoda moja, izrečene od enega največjih državnikov, kar jih pozna svetovna zgodovina, dajo misliti...

Pa za nameček še en Napoleonov izrek:

»Neodvisni možje gledajo od zgoraj in ostajajo nad strankami, strankar je najnesvobodnejši človek!«

Aemonus.

Ali ste že poravnali naročnino?

sploh, zato prenašanje denarja na dem, zbiranje in shranjevanje v kašah, slammical in blagajnah brez obresti in brez koristne uporabe v prometu. Zato vsa mizerija združnih posojilnic in denarnih zavodov vobče; zato konečno razni moratoriji, odlaganje kmečkih plačil in zaščita denarnih zavodov, ki pa brez denarja ne morejo ne živeti ne umreti.

V tej zvezi pa tudi zastoj dela in zaslužka povsod, kjer je bilo treba kredita in plačilnih sredstev, ki so zamrznila, — pri obrtniku, trgovcu, v raznih industrijskih podjetjih in rudnikih, in vrh tega vsa tista grozna delavska beda, ki radi tega ni nič manjša, ker vlada tudi v drugih državah, in ki je zajela tudi podeželsko ljudstvo, spriči velike agrarne krize, ki tepe pol sveta in nas še posebej. Ta velika armada ne more dobiti ne dela in primernega zaslužka, niti ne more unovčiti svojih pridelkov, tako da popolnoma izpade iz števila tistih, ki si sploh morejo še kaj kupiti. In kdor je še tako srečen, da ima denar, ga obožuje doma, varuje in skriva, kakor jazbec svojo zimsko hrano.

Ni torej vsemu temu kriva previsoka vrednost denarja, pa bi bilo pred vsem treba — in to nujno treba! — poiskati in najti zdravila proti uprav boleznemu nezaupanju prebivalstva v razne vrednote in v denar, čeprav ga težavira. Potrebna pa bi bila še istetako drakonična manipulativna in eventualno kazenska sredstva v svrhu vrnitve skritega in tistega preko mej poslanega denarja, ki ne služi državnim namenom in rednemu gospodarstvu.

Ni namen članka razpravljati o vseli teh sredstvih, pač pa naj omenimo posebno enega. V Avstriji stavlja vlada gorskim kmetijam, katerim je še mogoče pomagati, na poseben način na razpolago pomoč v denarju. Tudi pri nas se govori o povečanju kreditov bankam v svrhu olajšanja vsaj delnega izplačila, ustvarjanja kredita za industrijo, v svrhu nove inicijative in novega ožvilenja trgovine itd.

Potreba po novih denarnih sredstvih, o kateri se večigled saharški suši vedno razpravlja, torej brez dvoma obstoja! In to v veliki meri.

Pri iskanju pomoči, ki bi zdaleka ne smela zaiti v inflacijske smeri, pa je treba opozoriti na znano okolnost, da je vrednost dinarja pri nas doma višje stabilizirana nego se obračunava v inozemstvu. Ta razlika dela če-

sto, tako pri nakupu kakor pri prodaji v inozemstvu, pri kalkulaciji in pri obračunih dokaj neprilik in težkoč, časi ni pravega razloga za mnenje, da bi bil dinar kot tak doma več vreden, kakor v inozemstvu.

Ta diferenca bi se ali popolnoma ali z večjim delom lahko uprabilna za neko upravičeno devalvacijo dinarja v tuzemstvu ali za redeflacijo, ako moramo smatrati, da obstoja pri nas — v zunanji obliki, v bistvu ali namenu, — kaka deflacija. Bilo bi to nekaj dežja v neplodno sušo ali vsaj nekaj oživlajoče rose za ves promet in za vse gospodarstvo.

Mogoče bi to deloma dvignilo tudi cene — na vsak način pa bi dalo priliko za delo in zaslužek.

Vendar pa bi se moral tudi ta poizkus izvršiti pod gotovimi, z jekleno strogostjo izvedenimi predpogoji, ker preti sicer nevarnost, da bi tudi efekt te pomoči izginil v brezna in skrivališča tistih ljudi, ki nabirajo denar in ga odtegujejo prometu, časteč ga kakor zlatega malika. V tem ti jedro in problem vsake denarne pomoči, naj se že izvede na ta ali oni način.

V strašnem viharju so v svetilniku »Dhu Hearteach« trije čuvaji morali več dni prebiti brez živeža in vsake zveze s svetom. Slednji jih je rešil parnik »Hesperus«. Na sliki, ki je posneta z letala, vidimo rešilni čoln parnika, kako se bori z razburkanim valovjem.

Jos. Fr. Knaflič:

Pod pisanim zmajem

Roman skrivnostnih razodetij.

Sanje nas na čuden način poučujejo, s kako lahko more človeška duša prodrati v sleherno stvar in se obenem spremeniti v sleherno stvar.

Novalis.

UVOD.

Tisti večer smo sedeli v mariborski kavarni »Jadranc«: ena dama in trije gospodje. Prebirali smo časopise, vmes se pogovarjali o tem in onem, o navadnih vsakdanjih rečeh — skratka: kavarniški večer kakor vsak drugi. Nič posebnega.

In vendar se je dogodilo nekaj nenavadnega. Gospod A. je čital neki članek o »rumeni nevarnosti«, in ko je odložil časopis, je pripomnil: »Tudi jaz sem prepričan, če ga bo Evropa še nadalje tako lomila, da jo bodo azijski narodi v najkasneje sto letih preplavili kakor kobilice in tedaj... zhogom, bela rasa!«

»Torej bom jaz čez sto let tu na tem-le divanu flirtal z vami kot japonska gejša?« se je pošalila naša dama.

Vsi smo se zasmeli, hkratu pa smo umolknil, obrzali so se nam zresnili — in kako minuto morda smo ždeli zamišljeno pri mizi. O tem predmetu ni bilo potem več besede med nami, pogovarjali smo se spet o drugih rečeh.

Za naslednji dan nas je dama povabila na čaj. Mi trije gospodje smo se slučajno v isti čas srečali pred njenim domom. In ko tako skupno vstopimo v salon, kjer nas je dama sprejela, smo vsi trije osupnili: ona je bila v svilenem kimonu oranžne barve. Položila je prst na usta in pokazala na veliko zrcalo med oknom, zastrtima z rumenkastimi zagrinjalji.

Stopili smo pred zrcalo, iz katerega so nas gledali naši rumenkasti in čudno spučeni obrzi.

Nekaj kakor groza nam je legalo na dušo, nihče ni črnil besede, — dokler se ni ona okrenila, nas po vrsti pogledala in nato s tihim, plahim, tujskim glasom spregovorila:

»Tako sem vas videla to noč v sanjah... tebe in tebe in tebe...«

»In jaz tebe, Taj-Taj!« smo odgovorili vsi trije hkratu. In vsi trije smo izrekli to isto ime: Taj-Taj!

Kaj se je bilo dogodilo med nami? Dogodilo se je bilo to čudno naključje — naključje? — da smo imeli preteklo noč vsi štirje docela slične, da, skoro enake sanje.

Prečudne sanje! Znano je, da človek v eni noči, — kaj v eni noči! — v četrty ure, v nekaj minutah lahko presanja dolge dobe svojega življenja... a kar smo mi štirje tisto noč presanjali, to je bilo več kot doba eneega življenja, to je bilo stoletje.

Pri čaju smo potem drug drugemu pravili svoje sanje, to se reče: ker smo vsi skupaj isto sanjali, smo zdaj pravzaprav izmenjavali in obujali spomine na medsebojna doživljenja v teh sanjah.

In kar smo si tako povedali, to sem zabeležil, in v kolikor je zanimivo, hočem to povedati tudi čitateljem »Razgleda«. V zabavo in v premišljevanje.

Uverili se boste, da ste marsikaj tega tudi vi z nami sodoživeli, — in če že niste, pa še boste...

Prvo poglavje.

Mandarin z zmajčkom.

Nad Mariborom je prežala črna, mrzla noč. Po samotnih ulicah je pošastno tulil vihar, da me je naenkrat postalo nekako strah, in sem naglo stopil v avtomatski bifé, kjer so se za zapotenimi steklenimi vrati premikale sence gostov.

Ampak ni bilo nocoj tako živahno tu, kot navadno ob takem času, samo nekaj go-podov je slonelo ob biféju v poltistem pogovoru. Tudi se mi je zadrželo, kakor da jetu nocoj nekam bolj temačno... sploh, da je ves prostor širji, globokejši in poln temnih kotov.

Dumping v pravi luči

O japonskih izdelkih beremo, da so skoro zastoj. Tu pa je samo ta napaka, da so navedene tiste cene, ki veljajo v velikih stovagonskih skladiščih. Toda pot od ladje do konzumenta je dolga in je vezana z nevidnimi stroški, ki se jih dosti nabere. So to stroški glavnega skladišča, stroški grosista, detajlista, carinskih zastopnikov, zraven še prometni davek, prevoznina itd. Tako da konzument pri nakupu plača vse drugačno ceno, kot pa si jo je prvotno predstavljal.

Pa si oglejmo dumping s povečevalnim steklom nekoliko natančneje. Vzemimo za primer čevljarstvo, da si bomo to reč laže predstavljali. Ako bi pri dumping-izdelkih bila ista kvaliteta, kakor je bila v navadi v krajih, kamor taki dumping-izdelki prihajajo, tedaj bi se lahko reklo, da ima dumping pomen. Tako pa vidimo v čevljar-ski stroki obratno. Na ozemlju Dravske banovine, torej v Sloveniji, je bilo prej v navadi nositi obutev iz dobrega, močnega usnja, tako da se je po statistiki porabilo na 1000 prebivalcev malo manj kakor tisoč parov čevljev na leto. Po današnji statistiki pa pride na enako število prebivalcev veliko preko 2000 parov čevljev na leto. Pred leti se ni dogajalo, da so ljudje že po par tednih morali zavreči čevlje, ker niso niti sposobni niti vredni popravila, danes pa je to na dnevnem redu.

Znano nam je, da stanejo dobri, delavski čevlji iz pravega usnja okoli 120 dinarjev, dočim so dumping-čevlji z nadomestki iz gumija in papirja le za kakih 10 do 20 dinarjev cenejši. Tako vidimo, da živi konzument še enkrat dražje, kakor je živel pred dumpingom.

Dokaz, da tak dumping ni nobena umetnost, vidimo tudi na tem, da so začele domače čevljarne v Trzinu, Kranju, Ljubljani in drugod izdelovati čevlje v enaki kvaliteti, kakor so dumping-čevlji, kar prej ni bilo v navadi, a so ti domači konkurenčni izdelki proti dumpingu cenejši od cen, ki jih je prinesel dumping.

Dumping je torej samo v finančno škodo konzumenta, v dvakratno škodo pa za našega kmeta, ker nosi dumping-čevlje, ki niso izdelani iz kože od kmeta vzrejene živine, v zdravstvenem pogledu pa so dumping-čevlji škodljivi nemara vsem, ki jih nosijo.

Sirovina, ležeča na zemlji ali še nepovrženo tele nima nikake cene. Cena se tvori šele z obdelovanjem, pridelovanjem, predelovanjem. In to je delo. In tu je v narodnem gospodarstvu najceneje tisto, kar nam da naša zemlja in kar izdelujejo naši ljudje. Ako bi se uveljavil tudi dumping, tedaj bi se dosledno temu moralo pognati na ceno vse naše uradništvo in delavstvo, pa nadomestiti z brezposelnimi uradniki drugih držav in s kitajskimi kuliji, vse za polovično mezdo...

Neposredno ali posredno živimo vsi drug od drugega, zato naj bi oživel splošno spoštovanje enega stanu do drugega. Ljubimo svojo domovino in s tem našo zemljo, ki nas hrani in živi. Uvažajmo pa le, kar nam je neobhodno potrebno in česar ne pridelujemo doma. Tako bomo obstoječo krizo zelo omilili. Od samo navidezno nizkih cen tujih izdelkov pa se ne dajmo premetiti, ker imamo doma zdravo in dobro blago. R.

KULTURNI RAZGLED

KNJIŽEVNE NOVOSTI

Ernst Toller: Hinkemann

Po dubrovniskem kongresu PEN-klubov je Tollerjevo ime tudi pri nas zaslovelo. Kdo se ne spominja njegove temperamentne obsodbe literarne prakse tretjega carstva? Kdor pa ga je potem slišal še v Ljubljani, je gotovo težko čakal, da bi kako njegovo večje delo tudi v slovensčini izšlo. To brezdomno hvalevredno nalogo si je nadel Ante Novak, ki »Hinkemanna« ni samo prestavil, ampak celo založil.

»Hinkemann« ni prvenstveno socialna drama, kajti njen glavni problem leži izven socialnih borb, ne le tedanje revolucio-narne Nemčije, ki ji dale močno socialno ozadje, ampak tudi izven socialnih borb vseh časov. Hinkemannu je osebna tragika moža — elementarna osebnost ga imenuje Toller — ki je v svetovni vojni izgubil svoj spol. Tesno s tem je seveda zvezana tragedija žen, ki niha med svojim naravnim nagonom in neko duhovno ljubeznijo do njega. Ta osebna zgodba obeh junakov se vpleta v viharost povojne revolucio-narne Nemčije, katere grandiozna slika se nam od prizora do prizora odpira — od delavske nesloge in ošabnosti v krčmi, pa do Hinkemannove vizije z raznašalci časopisov.

Osebam so očitali, da niso realne, da niso dodelane. Vendar se zdi, da to niti ni bil pisateljev namen. Postavil je na oder množico tipov, ali celo simbolov, pri katerih je dal njihovim interperetom popolno svobodo pri izgraditvi njihovih značajev.

Prevod je dokaj gladek, kazi ga le nekaj malenkostnih grehov zoper slovnico, ki jih bodo pa čitatelji, ki niso baš filologi, radi oprostili. Govoreča imena, ki so pri vsakem prevodu problem, tudi tu niso ravno idealno rešena. Za lično opremo knjige je skrbel štud. arh. Marjan Tepina.

Radoveden sem, kdaj bomo videli Hinkemanna na kakšnem našem odru.

Jaro Dolar.

ZIMSKI VODNIK PO SLOVENIJI

se imenuje knjiga, ki jo je pravkar izdal odlični poznavalec naših planin g. R. Badijara. Knjiga opisuje najlepše smuške ture širom slovenskih planin in vsebuje seznam zimskosportnih postojank in zavajšč. Turistom in sportnikom jo toplo priporočamo. Stane Din 50.— in jo dobite pri »Tujsko-prometni zvezi«, Tourist Office PUTNIK, Maribor, Aleksandrova 35.

Mariborske prireditve

Narodno gledališče: V soboto 10. febr. ob 20. uri »Okence«. V nedeljo 11. febr. ob 15. uri »Orlov«, gostuje tenorist Gorsky. Zadnjič, zelo znižane cene. — Ob 20. uri »Gospodična«, premijera.

Grajski kino: Velefilm »Solčni in senčni dnevi malega pobalina«.

Kino Union: Velefilm »Špijon v pasti«.

DRUŠTVA: I. slovenski športni klub »Maribor« priredi na pustno soboto 10. febr. v Unionu galareduto »Noč smeha«.

Daleč tam za bifejem se mi je zdelo, da stoji gospodična Pavla, in ko sem se približal, sem opazil, da ima na sebi črešnjevordeč kimono, v temnih laseh pa belo krizantemo. In ko se ozrem po gospodični Marici; glej, tudi ona v kimonu in s krizantemo!

In gospodična Pavla mi že naliva čaja v majčkeno skodelico in smehlja svoj mehki, krotki smehljal. In jaz strmim v njene tople, baržunaste oči in se trudim izreči njeno ime.

»Paya«, pravi ona, in njen obraz je bled in otožen.

Gospodična Marica pa mi prižiga cigareto.

»Maya«, pravi in se zasmeha iz polnega grla.

In vsi gospodje pokimujejo, in zdaj vidim: to so sami Japonci.

Za mojim hrbtom pa se oglasi zdaj tenak, hripav, piskajoči hihit.

Okrenem se: tam v kotu na klopi sedi debeluhast Kitajec, kaže svoje dolge, črno-rumene zobe in mi migaja:

»Halo, mister Joe! how do you do? Pozabili, hihi... že pozabili starega prijatelja? Doiglo let, dolgo, hihi... Ko smo tam v Sanghaju pri tisti stari kruljavi želvi tako veselo kroljali?«

»Nisem pozabil, ekscelenca, presrečen sem, da se spet vidimo. Kako se kaj počutite? Dobrodošli v Mariboru!« sem dejal in prisedel.

Od sile me je bil vesel. Režal se je ko pečen maček, me tleskal po kolenu in zaklical: »Halo, miss Paya, še en drink za mistra Joa!«

Miss Paya nama je iz lončenega vrča nalila pristne kitajske riževke.

»Kako je že bilo takt tisto z reformami, ekscelenca?« sem povzel besedo, ko sva zvrnila prvo čašo. »Moja nevredna ušesa hrenpenjo po tako dolgem času spet slišati to zgodbo, ki je tako slavno spricevalo vaše državniške modrosti...«

»A, moje reforme!« se je razgibal. »To je bilo takt, ko sem pod zadnjim cesarjem bil še mandarin tam v deveti deželi. Sem vladal pravično, ampak so že rogovi-

lili po deželi takj razni nezadovoljniji, ki so študirali v Evropi, in so hoteli imeti reforme. Dobro, sem dejal, vam bom pa dal reforme. Dosljej so dobivali batine po stari kitajski šegi: po trebuhu. Zdej sem pa upe-ljal evropsko metodo: batine po zadnjici. Pa jim spet ni bilo prav, pa so sestavili deputacijo, pa so romali v Peking se pritožiti pred cesarjem. Ko so se povrnili, sem jim pa dejal: Tako, ljubi otročiči, zdaj boste pa dobili radikalne reforme: pa sem ukazal naložiti jim batin po trebuhu in po zadnjici. Poslej niso več hodili v Peking. Hihhi...«

Debeli mandarin se je tako grohotal, da se mu je trebuh napiholval kakor balon.

»Če smem vprašati, ekscelenca ste zdaj postavljeni za mandarina nad našo deželo?« Dostojanstveno je kimal, jaz pa sem se začel priklanjati do tal. »Dovolite, ekscelenca, sem se hinavsko dobrikal mogočniku, da vas najspostiljiveje in najvdanejšje pozdravljam! Hočem vaši ekscelenci vedno biti najpokornejši sluga. In dovolite mi, ekscelenca, pohlevno vprašanje... mhm... samo v informacijo kot novinarju: »Ali name-ravate tudi v naši deželi izvajati reforme?«

»Če si jih boste želeli, zakaj ne?« Široko se je režal in mežikal z lokavimi očesci.

Zamislil sem se... In moje oko je obstalo na stenskem koledarju, kjer je krvavordeče žarela letnica 2111.

Tedaj sem se zavedel vsega, kar se je med tem zgodilo: Da je Panazija zavolevala Panevropo in da je tudi naša dežela zdaj pod carstvom »Vzhajajočega solnca«.

Pri srcu mi je postalo ludo. Zavedel sem se, da v svoji duši sovražim Japonce, sovražim od takrat, ko je padel Port-Artur, in je moja majka jokala... Ozrl sem se v mandarina: prebadal me je z očmi in obraz mu je bil zlobno spačen. Ali slutiti, kaj se godi v meni?

Prestrašil sem se. In brž sem pokazal veselo lice, dvignil čašo in navdušeno vzklikal:

»Banzai! Banzai!«

* japonski »živio«.

(Dalje prihodnjič.)

S. S. Van Dine:

V oblasti demonov

Kriminalni roman.

Ta roman je napisan po resničnih dogodkih, ki so pred leti zbudili v New-Yorku silno senzacijo.

Torek, 9. novembra ob 10 ih dop.

Ves začuden sem pogledal izza pisalne mize: »Filo, ti? Ob poldesetih zjutraj? Svojim očem ne morem verjeti!«

»Strast me žene. Pojdi, spodaj čaka avto, moraš z menoj k Markhamu! Ob desetih zaslišuje dva možakarja, ki sta pred kratkim baje streljala na nekoga mirnega someščana in ga odpravila na oni svet. Ne-spečnost me preganja, moram vedeti, kako to Markham opravil!«

Se vedno ves začuden nad tem, da je Filo že tako zgodaj prišel k meni, ko je vendar imel navado pozno vstajati, sem šel po svoje stvari in sledil prijatelju.

Med vožnjo sem ga skrivaj pogledoval. Njegova visoka, elegantna postava je bila udobno zlektnjena v blazine. Belo, močno izbočeno čelo se mu je svetilo, hladne sive oči so gledale nekam v daljo. Mislim, kako čudno je vendar, da se Filo Vance, ta mladi, bogati, razvajeni aristokrat, s tako strastjo zanima baš za senčne strani človeške duše. Že večkrat je najinemu skupnemu prijatelju, preiskovalnemu sodniku Markhamu, v težkih kriminalnih primerih, zgolj iz privatnega zanimanja svetoval tako odlično, da je vsakega moralo začuditi njegovo globoko poznavanje ljudi in njegov kriminalistični instinkt.

Z napetostjo sem zato gledal dogodkom tega mrzlega, meglenega novembra dneve v oči, ne sluteci, da je to le začetek neverjetno razburljive, s temnimi dogodki napolnjene dobe.

Avto se je ustavil pred vrati starega newyorškega kriminalnega sodišča v Frank-

linovi ulici. Povzpela sva se do četrtega nadstropja, kjer so že zasliševali oba zločinca. Drug na drugega sta valila krivdo, nobeden ni hotel priznati usodnega strela. Po eni uri brezuspešnega zasliševanja je sodnik Markham uvidel, da je najbolje, ako prekine zasliševanje. Vprašujoče je pogledal Fila Vanceja.

»Moje nemerodajno mnenje je, Markham, da sta oba nedolžna. Oba sta popolnoma odkritosrčna: vsak misli, da govori resnico. Torej — nobeden ni oddal strela. Zelo žalostno, to rad priznam. Kajti oba sta nepridiprava, in zelo je škoda, da jima ne moremo nameniti usode, za katero sta očitveno bila rojena... Povejte, Markham, ali ni imel tu neki tretji svojih prstov vmes?«

Sodnik je resignirano prikimal: »Ta je pobegnil! Po njegovih izpovedih sodeč, je to znani lopov Eddie Maleppo.«

»Potem je ta pravi!«
Markham ni ničesar odgovoril. Vance pa se je leno dvignil in segel po plašču: »V ostalem, Markham, danes zjutraj sem videl, da ima naše časopisje na prvih straneh ogromne napise. Kaj pa se je včeraj ponoči zgodilo pri Greenovih?«

Markham je naglo pogledal na uro. »O, zdajle ste me spomnili! Danes zjutraj mi je Chester Greene telefoniral in me prosil, naj ga sprejemem. Naročil sem ga za enajsto uro.«

»Kaj pa je bilo? Vlom, kajne?« Filo je z užitek vlek svojo cigareto.

»Seveda. Najbrže so imeli piko na po vsem mestu znano srebrnino Greenove družine.«

»Zdi sem, da sem čital, da sta bili pri tem umorjeni dve ženski?«

* Kasneje se je izkazalo, da je ta sodbila pravilna. Po enem letu so Maleppa v Detroitu aretirali, odvedli v Newyork in mu tu dokazali umor. Njegova dva pajdaša sta medtem že bila v zaporu, kjer sta morala odsedeti zaslišeno kazen radi nekoga roparskega napada.

Markham je skomignil z rameni. »Sklepam, da je vlomilec mislil, da so mu na sledu in da je v paniki streljal okoli sebe, potem pa pobegnil.«

»Čudno postopanje!« Filo se je počasi vsedel, na obrazu se mu je zrcalila zamišljenost. »Ali je kaj srebrnine vzel s seboj?«
»Ne srebrnine, ne kaj drugega. Najbrže ga je pregnal strah, še preden je mogel svoj plen spraviti na varno.«

»To izgleda precej misteriozno, ali ne, Markham? Amaterski tat vlomi v eno prvih hiš, v jedilnici se poželjivo ozre po srebrnini, potem ga pa naenkrat popade strah, gre po stopnicah navzgor, vlomi v dvo ločeni spalnici, ustrelji dve ženski, nato pa pobegne... Zelo ganljiva, toda ne preveč prepričevalna ta vaša teorija, dragi Markham. Kako pa ste prišli do tega?«

V sodniku je kar vrelo, toda trudil se je, da se obvlada.

»Feathergrill« je imel včeraj ponoči službo in je dobil poročilo iz predsedništva. Spremil je stražnike v usodno hišo in se strinja z domnevmi v tem poročilu.«

»Ali bi imeli kaj proti, Markham, ako prisostvujem vašemu razgovoru s Chesterjem Greenom? Zelo sem željan zvedeti, kaj ga je napotilo, da se osebno potruji semkaj.«

Markham je stisnil ustnice, danes ni bil posebno ljudomil in Filova radovednost ga je jezila. Po kratkem premisleku pa je godrnjaje privolil. »Ker vas poskušeni vlom v hišo Greenovih tako zelo zanima, lahko radi mene ostanete tu in slišite, kaj mi ima povedati Chester Greene.«

»Hvala, Markham.« Vance se je smehljaj in zopet odložil svoj plašč. »Slab sem, tako vroči želji ne morem odoleti. Ostanem torej... kateri od Greenovih pa je Chester? Kako pa je v sorodstvu z obema umorjenkama?«

»Gre samo za en umor.« ga je zavrnil Markham. »Najstarejša hči — neporočena

* Amos Feathergrill je bil tisti čas pomožni sodnik in je bil dodeljen Markhamu.

ženska, stara kakih štirideset let — je bila takoj mrtva. Ena mlajših hčera, na katero je vlomilec streljal, pa bo, kolikor sem doslej zvedel, ostala pri življenju.«

»In Chester?«
»Chester je najstarejši sin, mož štiridesetih let. Ko so padli strelji, je bil on prvi na prizorišču.«

»Kateri pa so ostali člani družine? Za starega Tobija Greena vem, da je že zdavnaj umrl.«

»Da, stari Tobija je umrl že pred dvajnajstimi leti. Njegova žena še živi, toda je že več let hroma. Razen tega je — oziroma je bilo — še pet otrok: Julia, najstarejša, sin Chester, potem še ena hči, Sibylla, blizu 30 let, Rex, bolehen človek, ki tiči samo pri knjigah, kaki dve leti mlajši od Sibylle, in Ada, najmlajša, ki jo je stari Tobija pohčeril, stara približno 22 let.«

»Julija je umorjena, ste rekli? In katera od ostalih dveh sester je ranjena?«

»Najmlajša — Ada. Njena soba leži, kolikor mi je znano, Julijini nasproti. Vlomilec je najbrže pomotoma zašel vanjo, ko je hotel pobegniti. Jaz mislim, da je takoj, ko je streljal na Julijo, zašel v Adino sobo, svojo zmoto spoznal, oddal še en strel in potem v divjem begu zapustil hišo skozi glavni vhod.«

Filo je nekaj časa molče kadil. Potem pa je rekel: »Vaš vlomilec je moral biti proketo zmešan, Markham, da je Adino spalnico smatral za stopnišče, ali ne? In potem še eno vprašanje: Kaj je ta neznan gentleman, čegar nočni obisk Greenove hiše je bil namenjen srebrnini, iskal v prvem nadstropju?«

»Bržkone je iskal nakit.« Markham je bil očitveno na tem, da izgubi potrpljenje. »Jaz nisem vseveden.« V poudarku jaz je bila ironija.

»No, no, Markham,« ga je miril Filo. »Vendar ne boste postali zlobni.«

V tem trenutku se je prikazal Swacker, Markhamov tajnik. »Mr. Chester Green je tu,« je javil.

(Dalie prihodnjici.)

Skavtski razgled

Blago za skavtski kraj se dobiva pri gospodarstvu »Saveza skauta kraljevine Jugoslavije«, Beograd, Miloša Velikog 6. Material je zdaj boljše kakovosti in barve; blago za hlače je za 4 dinarje pri metru dražje. Stegi, ki so blago naročili, a ga še niso dobili, naj naročilo obnovijo.

Registrirala bo Glavna uprava vse župe in stege. Župe dobijo rimske številke, stegi pa arabske. Tako bo imela Dravska župa odslej številko I., slovenski stegi pa: Ljubljana skavti 17, Planinke 18, Maribor skavti 19, Ptuj 20, Domžale 21. Ostali stegi pa začasno še niso registrirani. — Če pojde tako dalje, bomo še člani izgubili imena in bomo padli na številke...

Prihodnja zvezna skupščina bo letos v Zagrebu.

V program za srednji tečaj namerava uvesti Dravska župa kot obvezen predmet tudi alpinizem.

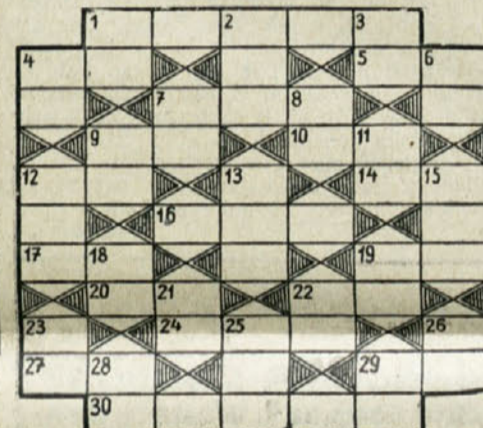
Higijski zavod v Ljubljani je naprosil

ljubljske skavte za pomoč pri gradnji in barvanju studencev v Beli Krajini.

Za referentko za planinke iz Dravske župe v uredništvu za »Skavtski Glasnik« je imenovana s. Nada Kladnikova, župna načelnica.

Vodniški tečaj se je pričel v nedeljo 21. januarja. Na tečaju se bo predavalo po načrtu, ki ga je izdelala zveza: 1. redovne vaje, 2. skavtizem, 3. vodov sistem, 4. metodika vodnika, 5. osebna higijena, 6. higijena na taboru, 7. ročno delo, 8. igre in petje, 9. telesne vaje, 10. pionirstvo, 11. topografija, 12. svečanosti, 13. taborenje. Teorična predavanja bodo tekom zime, praktično pa se bo vadilo spomladi na izletih in kratkih taborih. Taki tečaji so za napredek skavtske ideje zelo važni, ker le s predizobrazbo lahko vodnik vodi svoje člane in jih vsestransko izvežba, da postanejo dobri skavtje. Predavali bodo po večini dolgoletni skavtski praktiki. O osebni higijeni pa bo predaval starešina br. dr. Fran Marinič.

Zlogovna križaljka

Vodoravno: 1. pokrajina v U. S. A. 4. nočni ptič. 5. cvetlična posoda. 7. posamezno. 9. srd. 10. znaki v glasbi. 12. iz lesa. 14. Bellinijeva opera. 16. kontinent. 17. enota uteži. 19. mesto v Italiji. 20. denarna enota. 22. del telesa. 24. aparat. 27. kmetijsko orodje. 29. podnebie. 30. kraj v Slavoniji.

Navpično: 1. pijača. 2. japonski otok. 3. otok v Indskem oceanu. 4. reka na Goriškem. 6. divjačina. 7. položaj. 8. mikavno. 9. letni čas. 11. pevski glas. 12. zgodbe svetnikov. 13. nižava. 15. francoski kardinal. 18. pokrivalo. 19. žalost. 21. telesna poškodba. 22. nerabljena. 23. časov-

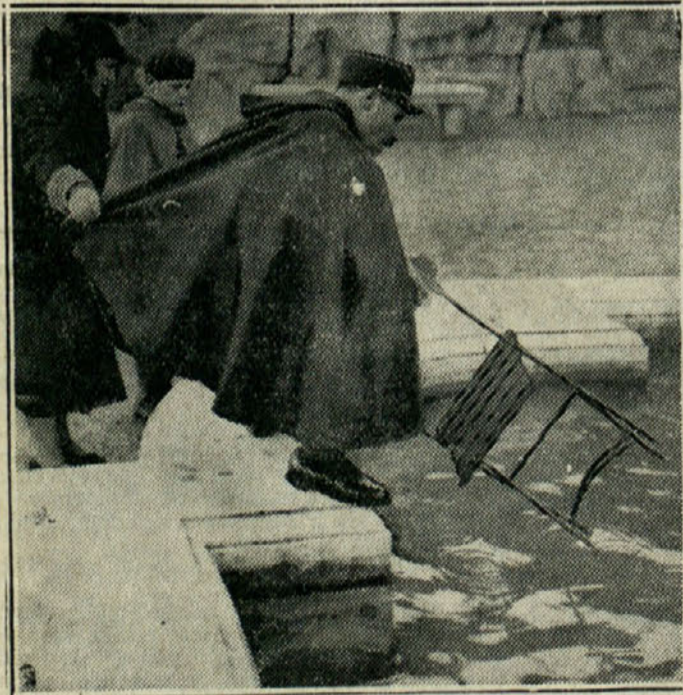
na mera (mm.). 25. del žel. tračnice (mm.). 26. letni čas. 28. kralj živali (mm.). 29. kal.

Rešitev križaljke štev. 5.

Vodoravno: 1. slap. 5. nada. 9. mesec. 11. pirat. 12. on. 13. komet. 14. pes. 15. vodka. 18. nakit. 21. Samarkand. 23. Bern. 24. rdec. 26. llica. 29. žep. 30. osa. 31. Ana. Navpično: 1. smokva. 2. len. 3. as. 4. pek. 5. nit. 6. ar. 7. dar. 8. atleti. 10. copata. 11. pesnik. 16. ovsen. 17. Kamnik. 19. aparat. 20. hdec. 22. Reims. 23. Blaž. 25. čaša. 27. ep. 28. Ra.

»Koliko stane pri vas striženje las?«
»Sedem dinarjev.«
»In brljenje?«
»Štiri dinarje.«
»Potem mi obrijte glavo.«

„Dunav“
zavarovalna delniška družba
v Zagrebu
Podružnica za Slovenijo v Ljubljani
Aleksandrova cesta v lastni palači
Generalna reprezentanca v Mariboru
Aleksandrova cesta 11-I (nad Celjsko posojilnico)
obavlja vse zavarovalne posle

Kaj dela ta pariški redar? — Pomaga reševati klobuke, ki jih je vihar strgal pasantom z glav in pometal v Seino.

Angleška sukna

Najnovejše tkanine za damske obleke nudi tvrdka

MAJER FRANJO

Maribor, Glavni trg št. 9

Avstrijske šilinge, italijanske lire, dolarje, franke in vse druge

VALUTE

prodaste in kupite najugodnejše pri

„PUTNIKU“

Maribor, Aleksandrova 35, telefon 21-22

Koroška 8 — Vetrinjska 7

dobavlja vse stanovanjske opreme točno, hitro in po 2 ni

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Centrala: Maribor

v lastni novi palači na oglu Gosposke-Slovenske ulice

Podružnica: Celje

nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.